

OTTHONUNK A NYELV

A hazai magyar tannyelvű oktatási intézményekben használt kétnyelvű (szlovák-magyar) segédkönyvek meghatározó többsége természettudományi jellegű.

OTTHONUNK A NYELV

A hazai magyar tannyelvű oktatási intézményekben használt kétnyelvű (szlovák-magyar) segédkönyvek meghatározó többsége természettudományi jellegű. A középiskolák számára készült a Dvorsky Józsefné-Vadkerty Katalin-Galambos László-Kovács Zoltán-Mészáros József jegyezte Magyar-szlovák szakkifejezések gyűjteménye (SPN, Tankönyvkiadó; Bratislava-Budapest 1968). A szójegyzék alapjául az akkor használatban levő szlovákiai tankönyvek szakkifejezés-gyűjteményei szolgáltak. A szerzők szerint munkájuk azokat a kifejezéseket foglalja magába, amelyeket egy érettségiző diáknak ismernie kell. A jegyzék célja, hogy a magyar nemzetiségű tanulókkal elsajátíttassa azt a szlovák szakszókincset, amellyel a szlovák tannyelvű iskolák végzősei rendelkeznek, s hogy a magyar tannyelvű iskolákban érettségizett diákok könnyebben készülhessenek fel a szlovák főiskolák és egyetemek felvételi vizsgáira. A gyűjtemény nyolc részből áll, s a következő tantárgyak szókészletének részhalmozát tartalmazza: történelem, földrajz, matematika, fizika, biológia, kémia, pszichológia (és logika), testnevelés. (Ez utóbbi témakörben a szerzők az egyes testnevelési ágazatok megnevezéseit, valamint a tornaórákon alkalmazott cselekvést kifejező igéket foglalták össze, pl.: rúdugrás – skok o 3rdi, gerelyhajítás – hod o1tepom; átad – poda», prihra», Pihenj! – Pohov! stb. 343–354. o.) Annak ellenére, hogy szakkifejezések gyűjteményéről van szó, sok olyan köznyelvi kifejezés is bekerült a jegyzékbe, amelyeket a tanulók a szlovák nyelvű társalgási órákon már elsajátítottak, pl.: ablakkeret – okenná obruba v. okenný rám 7. o., versenyezni – sú»a3i» 66. o., fa – strom 78. o., gép – stroj 83. o., könyvtár – knižnica 93. o. stb. Terminológiáját tekintve a matematika, a fizika, a kémia és a biológia szójegyzéke a legteljesebb, ezek egy-egy szócikkében a címszóval összefüggő szókapcsolatok, összetételek is megtalálhatók (l. békalencse – žaburinka, apró békalencse – žaburinka menšia, keresztes békalencse – žaburinka trojbrázda 218. o.; csonttörés – osteológia, náuka o kostiach 226. o.).

A hetvenes években érvényben levő általános iskolai tankönyvekhez készült Katarína Dvorská és Ladislav Száraz Szakkifejezések szótára a kilencéves alapiskolák 7–9. osztálya számára. Slovník odborných termínov pre 7.-9. ročník základných deväťročníkov s vyučovacím jazykom maďarským (SPN, Bratislava 1976) c. munkája. A kiadvány három részből áll: az első fejezet a kötelezően elsajátítandó szakkifejezéseket tartalmazza évfolyamok és tantárgyak szerinti bontásban, a második rész az ún. ajánlott szakkifejezéseket sorolja fel (az itt található terminusok a szerkesztők szerint a szlovák nyelvű szaklapok tanulmányozásához nyújtanak segítséget, a harmadik fejezetet pedig a leglényegesebb szakkifejezések szlovák-magyar jegyzéke alkotja. A szótár főként az egyes terminusok nyelvtani kategóriáinak jelölésében következetlen, pl.: nemcsak a rendszerezésen belüli osztályok, csoportok stb. megnevezésekor alkalmazza a többes számot, hanem egy meghatározott szócikken belül is hol az egyes, hol a többes számú alakot tünteti fel (l. derékszög – pravý uhol, csúcshölygek – vrcholové uhly, egyenestűg – priamy uhol 11. o.). A helyesírás tekintetében is sok a standardtól való eltérés a címszavakban, pl.: időjárásjelentés 2. o., helyesen: időjárás-jelentés; vegyi anyagok 55. o., helyesen: vegyi anyagok, gram-molekulasúly 23. o., helyesen: gramm-molekulasúly.

MISAD KATALIN

Írta: Új Szó

2006. február 20. hétfő - Módosítás: 2006. február 20. hétfő
